

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA**

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 26 ta' Ottubru, 2022.

Numru 76

Rikors numru 19/13/1 AF

Maria *sive* Maryanne Spiteri

v.

Avukat Dr. Edward Gatt

Il-Qorti:

1. Rat ir-rikors ġuramentat tal-attriċi Maria Spiteri tal-11 ta' Jannar, 2013, li permezz tiegħu ngħad:

“1. Illi fit-12 ta' Mejju 2006, waqt li l-esponenti kienet qiegħda taqsam minn fuq 'pedestrian crossing' fi Triq il-Pijunieri, San Pawl il-Baħar, hija sfat imtajjra minn vettura misjuqa minn Richard Nigel Newbould u sofriet ġrieħi gravi li kkawżawha diżabilitajiet permanenti f'ġisimha.

2. Illi l-esponenti nkarigat lill-intimat Avukat Dr. Edward Gatt biex jassistiha.
3. Illi fis-16 ta' Ottubru 2007 ġie ppreżentat Rikors fil-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fl-ismijiet "Maria Spiteri vs. Richard Nigel Newbould" (Avviż Numru 319/2007 MM) li bih il-Qorti ġiet mitluba tikkundanna lill-konvenut iħallas id-danni sofferti minnha fl-imsemmi incident stradali.
4. Illi permezz ta' nota ppreżentata fit-28 ta' April 2008 min-naħa attriċi, ġie ddikjarat illi l-pretensjoni tagħha ma teċċedix Lm5,000 / €11,646.87.
5. Illi permezz ta' nota oħra ppreżentata fid-29 ta' April 2008 min-naħa attriċi, ġie ddikjarat 'inter alia' l-"percentage disability" kienet ta' 5% u li d-"danni relatati ma' kundizzjoni fis-snien" kienu jammontaw għal Lm944.46; li d-"danni futuri" kienu jammontaw għal Lm3369.60; u li d-"danni attwali (inkluż dawk tas-snien)" kienu jammontaw għal Lm4890.64. Id-danni totali indikati kienu €11,392.13.
6. Illi b'sentenza mogħtija fis-16 ta' Ġunju 2008 fl-ismijiet premissi, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta), wara li ġew ippreżentati l-kapitoli għas-subizzjoni tal-konvenut, laqgħet it-talba attriċi fis-somma ta' €11,392.13, bl-ispejjeż kontra l-konvenut Richard Nigel Newbould.
7. Illi fid-9 ta' Ġunju 2009, tressaq Rikors ġuramentat fil-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet "Maria Spiteri vs. Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited u GasanMamo Insurance Limited, għal kull interess li jista' jkollha" (Rikors maħluf numru 562/2009 JRM) li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-attriċi talbet lill-Qorti ssib li s-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati ta' Malta fis-16 ta' Ġunju 2008 hija eżegwibbli wkoll kontra ż-żewġ soċjetajiet intimati.
8. Illi b'sentenza tal-15 ta' April 2010, il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili laqgħet l-ewwel eċċezzjoni preliminari tas-soċjeta` mħarrka Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited u qalet li "l-azzjoni attriċi m'hijiex waħda li taqa' fil-kompetenza ta' din il-Qorti, bl-ispejjeż kontra l-attriċi."
9. Illi fit-28 ta' Ottubru 2010, tressaq Rikors fil-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fl-ismijiet "Maria Spiteri vs. Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited u GasanMamo Insurance Limited" li bih l-attriċi talbet lill-Qorti tiddikjara u konsegwentement tordna li s-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fl-ismijiet "Maria Spiteri vs. Richard Nigel Newbould" (Avviż Numru 319/2007 MM) tas-16 ta' Ġunju 2008 hija wkoll eżegwibbli kontra s-soċjetajiet intimati.
10. Illi b'sentenza tat-23 ta' Novembru 2011, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta), filwaqt li ċaħdet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni, ikkonkludiet:-

“Illi minn dak kollu hawn espost, għandu jirriżulta li r-rikorrenti naqset milli tinnotifika lis-soċjeta` intimata GasanMamo Insurance Limited kif trid il-liġi stante li hi qatt ma interpellat lill-istess soċjeta` intimata b'att ġudizzjarju qabel jew fi żmien sebat ijiem wara tmiem il-provi tal-attur fil-proċediment tal-kawża bin-numru 319/07 fl-ismijiet 'Maria Spiteri vs. Richard Nigel Newbould', deciża minn din il-Qorti diversament preseduta fis-16 ta' Ġunju 2008. Kull ma jirriżulta hija ittra uffiċjali bid-data tas-16 ta' Ġunju 2010 li giet notifikata lis-soċjeta` intimata GasanMamo Insurance Limited fis-26 ta' Ġunju 2010, liema ittra uffiċjali pero` qatt ma jista' jkollha effett u saħħa kontra l-istess soċjeta` intimata għax saret wara t-terminu impost tassattivament mil-liġi.”

11. Illi l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għalhekk laqgħet l-eċċezzjonijiet l-oħra u konsegwentement ċaħdet it-talbiet attriċi.

12. Illi minn din is-sentenza gie ppreżentat appell mill-parti sokkombenti, jiġifieri minn Maria Spiteri.

13. Illi b'sentenza tal-11 ta' Ottubru 2012 fl-istess ismijiet, il-Qorti ta' l-Appell, wara li rrimarkat li “mill-istess provi jirriżulta li s-soċjeta` assikuratriċi kienet is-soċjeta` GasanMamo Insurance Limited, u jidher ċar li fil-konfront tagħha l-appellanti ma osservatx id-disposizzjonijiet tal-artikolu 10(2)(a) tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta”, ikkonkludiet:

“Illi minn dan jirriżulta li l-appellanti naqset milli tinnotifika lis-soċjeta` intimata GasanMamo Insurance Limited kif trid il-liġi stante li hi qatt ma interpellat lill-istess soċjeta` intimata b'att ġudizzjarju qabel jew fi żmien sebat ijiem wara tmiem il-provi tal-attur fil-proċediment tal-kawża bin-numru 319/07 fl-ismijiet 'Maria Spiteri vs. Richard Nigel Newbould', deciża fis-16 ta' Ġunju 2008. Kull ma jirriżulta hija ittra uffiċjali bid-data tas-16 ta' Ġunju 2010 li giet notifikata lis-soċjeta` intimata GasanMamo Insurance Limited fis-26 ta' Ġunju 2010, liema ittra uffiċjali pero` qatt ma jista' jkollha effett u saħħa kontra l-istess soċjeta` intimata għax saret wara t-terminu impost tassattivament mil-liġi.

Illi dwar l-ittra tal-25 ta' April 2007 ... din kienet indirizzata lis-soċjeta` AON Limited illum Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited iżda fl-ewwel lok l-istess soċjeta` ma hijiex soċjeta` assikuratriċi tant li l-policy hemm indikata hija dik numru GMI12005/1434, u wkoll ma hemm l-ebda referenza għall-kawża attwalment istitwita – iżda fuq kolloxx tali soċejta` ma hijiex “assiguratur awtorizzat” skont id-disposizzjonijiet tal-Kap. 104 li huwa deskritt bħala “*impriza li tkun irċeviet l-awtorizzazzjoni uffiċjali f'Malta biex tibda kummerċ ta' assigurazzjoni diretta u li tmexxi kummerċ ta' assigurazzjoni dwar responsabbilita` obligatorja ta' terzi għar-rigward tal-użu ta' vetturi bil-mutur.*” Is-soċjeta` appellata Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited mhux is-soċjeta` assikuratriċi indikata fl-istess artikolu u għalhekk tali ittra uffiċjali ma hijiex dik indikata skont l-artikolu 10(2)(a) tal-Kap. 104 u allura kull konsiderazzjoni oħra għal fini ta' din il-kawża hija għal kolloxx irrilevanti u dan għaliex jirriżulta li sfortunatament għaliha l-appellanti ma ottemperatx ruħha mal-istess disposizzjonijiet legali tassattivament imposti. B'hekk l-appell qed jiġi miċhud għaliex infondat fil-fatt u fid-dritt.”

14. Illi b'riżultat ta' dan kollu, l-attriċi mhix f'pożizzjoni li tircievi risarċiment tad-danni li sofriet ai termini tad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet, u għalhekk hija sofriet danni.

15. Illi dan kollu ġara minħabba l-aġir kolpuż tal-intimat Avukat Dr. Edward Gatt fit-twettiq ta' l-inkarigu mogħti lilu mir-rikorrenti Maria Spiteri meta talbitu l-assistenza professjonali tiegħu u hu aċċetta l-inkarigu.

16. Illi l-fatti u ċirkostanzi msemmija jwasslu inevitabbilmment għall-konklużjoni illi kien hemm inkurja u negliġenza materjali da parti ta' l-intimat Avukat Dr. Edward Gatt, kif fil-fatt joħroġ implicitament mill-preċitati sentenzi:-

(1) Billi Maria Spiteri sofriet grad ta' diżabilita` permanenti f'diversi bnadi ta' ġisimha, fosthom għonqha, spallejha, ġenbha u snienha, apparti ħsara psikoloġika, kieku l-kawża ġiet istitwita fil-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili kienu jiġu maħtura esperti mediċi indipendenti biex jstabbilixu '*disability rating*' fir-rigward ta' kull diżabilita` permanenti li hija sofriet f'ġisimha u d-danni reklamati kienu jkunu indubjament ferm akbar.

(2) Ma ġewx osservati d-dettami ta' l-artikolu 10(2)(a) tal-Kapitolu 104, li jipprovdi tassattivament:

Ebda somma ma jkollha titħallas mill-assiguratur awtorizzat taħt id-dispożizzjonijiet ta' qabel ta' dan l-artikolu:-

(a) b'effett ta' sentenza, kemm-il darba qabel jew fi żmien sebat ijiem wara tmiem il-provi tal-attur fil-proċediment li fih tkun ġiet mogħtija s-sentenza, ma jingħatax avviż ta' dak il-proċediment b'att ġudizzjarju lill-assiguratur awtorizzat.

(3) Ma saret l-ebda verifika dwar liema soċjeta` kienet l-"assiguratur awtorizzat" u liema kienet il-*broker*, meta dan kien ovvju anke mill-isem stess tas-soċjeta` Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited. Sempliċi verifika mar-Registru tal-Kumpaniji (permezz ta' servizz offrut bla ħlas minn fuq l-internet) dwar l-isem ta' l-entita` kienet tkun suffiċjenti biex dan l-iżball jiġi evitat.

(4) Għalkemm l-intimat iddikjara illi l-vettura li tajjret lir-rikorrenti "kienet assicurata mal-AON li rriżulta li hija sub-agent tas-soċjeta` intimata (Gasamamo Insurance Limited)", din qatt ma setgħet tkun 'sub-agent' tas-soċjeta` Gasamamo Insurance Limited. Dan għaliex sabiex soċjeta` tiġi vestita bl-awtorita` li taġixxi bħala agent għan-nom ta' soċjeta` assiguratrici Maltija, tenħtieġilha liċenzja maħruġa ai termini tal-Kapitolu 403 tal-Liġijiet ta' Malta mill-Awtorita` ta' Malta għas-Servizzi Finanzjarji (MFSA). Barra minn hekk, il-lista ta' *insurance principals, insurance agents u insurance brokers* hija

miftugħa għall-pubbliku u faċilment aċċessibbli bla ħlas minn fuq is-sit elettroniku tal-MFSA, u għalhekk kien hemm nuqqas ta' verifika ta' tagħrif li faċilment seta' jiġi verifikat. Dan apparti l-fatt li l-liġijiet huma disponibbli fuq is-sit elettroniku tal-Qrati ta' Malta.

(5) L-intimat, minbarra li naqas li jivverifika l-identita` ta' l-assiguratatur awtorizzat, naqas ukoll li jsegwi dak li hemm fil-liġi. L-ittra uffiċjali kellha ssir kontra GasanMamo u kellha tindika liema hi l-kawża li giet istitwita sabiex l-insurance tkun tista' ssegwiha u tikkontesta t-talbiet li jkunu qegħdin jitressqu fiha, kif għe ritenut mill-Qorti tal-Appell.

(6) L-intimat talab u kiseb il-ħruġ ta' mandat ta' sekwestru eżekuttiv numru 3316/08 fl-ismijiet "Maria Spiteri vs. Richard Nigel Neubould u AON Malta Limited" meta s-soċjeta` "AON Malta Limited" ma kellha x'taqsam xejn mal-każ.

(7) Illi b'riżultat ta' dan l-iżball ulterjuri, is-soċjeta` "AON Malta Limited" (C-35578) talbet u kisbet il-ħruġ ta' mandat ta' sekwestru numru 1935/08 kontra l-attriċi Maria Spiteri bla hija kienet taħti xejn, stante li dak li seħħ għara b'aktar negliġenza da parti ta' l-intimat.

17. Illi skont il-prinċipji stabbiliti mid-dottrina u l-gurisprudenza, għal din l-inkurja għandu jirrispondi l-avukat inkarigat mir-rikorrenti Maria Spiteri, u dan minħabba li l-iżbalji huma derivanti minn negliġenza jew inkapaċita` tiegħu bħala professjonista, u mhux b'riżultat tal-inċertezza tal-istess professjoni.

18. Illi l-esponenti qed tirċievi kontijiet għal spejjeż ġudizzjarji konsiderevoli illi hija giet mgħobbija bihom unikament b'riżultat tas-sensiela ta' passi ġudizzjarji żbaljati meħuda mill-intimat, liema passi ġudizzjarji għew hekk iddikjarati żbaljati minn diversi Qrati fosthom l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell.

19. Illi l-intimat, minkejja li għe interpellat permezz ta' ittra privata tal-10 ta' Novembru 2012 u oħra tal-10 ta' Jannar 2013, naqas li jersaq għal-likwidazzjoni u ħlas tad-danni konsegwenzjali sofferti mir-rikorrenti.

Għaldaqstant ir-rikorrenti titlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti jogħgħobha:

1) Tiddikjara lill-intimat responsabbli lejha għall-ħlas tad-danni kollha konsegwenzjali li hija sofriet minħabba l-aġir kolpuż tiegħu fit-tweġġ ta' l-inkarigu mogħti lilu mir-rikorrenti Maria Spiteri meta talbitu l-assistenza professjonali tiegħu u hu aċċetta l-inkarigu.

2) Tillikwida d-danni kollha sofferti mir-rikorrenti, inkluż imma mhux biss id-danni li ma rnexxilhiex tiġbor b'riżultat ta' dan l-aġir

kolpuż kif ukoll l-ispejjeż ġudizzjarji li hija ġiet mgħobbija bihom minħabba l-aġir negligenti ta' l-intimat.

3) Tikkundanna lill-intimat iħallas id-danni kollha hekk likwidati.

Bl-ispejjeż kontra l-intimat, li huwa ngunt għas-subizzjoni”.

2. Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenut l-Avukat Edward Gatt, li permezz tagħha ġie eċċepit:

“1. Illi fl-ewwel lok, l-eċċipjenti ma kienx negligenti jew traskurat jew imperit fl-inkarigu tiegħu u dan hekk kif ser jirriżulta waqt is-smiġħ ta' din il-kawża u konsegwentement la għandhom jiġu likwidati danni u wisq anqas m'għandu jkun hemm il-kundanna ta' ħlas ta' danni lill-attriċi;

2. Illi fit-tieni lok u bla preġudizzju, t-talba attriċi għandha tiġi respinta u dan stante li hija intempestiva u dan minħabba l-fatt li l-attriċi effettivament u realment ma' sofriet l-ebda danni, iżda naqset (u għadha qed tonqos) li teżegwi u tiġbor dak li hija ntolat għalih wara l-otteniment tas-sentenza (favorevoli għall-attriċi) fl-ismijiet “Maria Spiteri vs. Richard Nigel Newbould” [Avviż nru. 319/2007/MM] deciża fis-16 ta' Ġunju, 2008;

3. Illi fit-tielet lok u bla preġudizzju, d-deklaratorja tal-ħtija ċivili għandha tkun bażata fuq aġir traskurat, negligenti jew imperit – li f'dan il-każ ma jirriżultawx – li jwassal għat-tiġrib ta' preġudizzju irrimedjabbli jew danni reali. F'dan il-każ, il-pretiża attriċi hi waħda *in abstracto* peress illi l-istess attriċi għad għandha rimedji pertinenti u għodda proċedurali suffiċjenti biex turriskwoti ċ-ċifra minnha mirbuħa fil-kawża fuq menzjonata;

4. Illi in vista taż-żewġ eċċezzjonijiet preċedenti, l-attriċi għandha għalhekk turi l-interess ġuridiku tagħha f'din il-kawża, liema interess għandu jkun, *inter alia*, personali, attwali, konkret, reali u dirett, u li l-kawża tista' tipproduċi riżultat utili u/jew vantaġġjuż għal min jipproponiha;

5. Illi dejjem bla preġudizzju għal dak sovra eċċepit, l-eċċipjenti dejjem straħ fuq l-informazzjoni li l-attriċi kienet tgħaddilu u l-istess attriċi kienet dejjem tkun aġġornata b'kull pass li qed jittieħed fil-proċeduri;

6. Illi dwar il-kwestjoni ta' fejn kellha tinfetaħ il-kawża – jekk hux fil-qrati superjuri jew f'dawk inferjuri – jiġi eċċepit li l-għażla ta' fejn tinfetaħ azzjoni ma tista' qatt tiġi inkolpata lill-eċċipjenti stante li l-istess kien informa u iddibatta l-għażla tal-kompetenza qabel ma nfetħet il-kawża

u l-atti sussegwenti wara l-introduzzjoni ta' l-att promotur dejjem sab l-adezzjoni u akkwijixxenza ta' l-attriċi. Għalhekk, l-attriċi ma tistax issa u *a posteriori* tikkwerela l-għażla tal-qorti għax taħseb li setgħet tircievi kumpens superjuri għal dak mogħti mill-qrati inferjuri;

7. Illi bla preġudizzju, l-attriċi għandha tagħti rendikont reali u tanġibbli tad-danni kollha li qed tippretendi li allegatament sofriet jew li qed issofri u dan a norma ta' l-Artikoli 558 u 559 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili;

8. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri”.

3. Rat is-sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili tal-10 ta' Mejju, 2017, li permezz tagħha l-kawża ġiet deċiża fis-sens illi, filwaqt li ċaħdet l-eċċezzjoni tal-konvenut dwar in-nuqqas ta' interess ġuridiku, ċaħdet it-talbiet kollha tal-attriċi, b'dan illi fid-dawl taċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, kull parti għandha tbatl l-ispejjeż tagħha.

4. Dik il-Qorti tat is-sentenza tagħha wara li għamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

“...illi din hija kawża għal dikjarazzjoni ta' responsabbiltà professjonali u għall-likwidazzjoni u ħlas ta' danni. Permezz ta' din l-azzjoni, l-attriċi qiegħda titlob lill-Qorti tikkundanna lill-intimat jagħmel tajjeb għad-danni li hija tgħid illi sofriet konsegwenza tal-allegat aġir kolpuż tiegħu fit-tweqqiq tal-inkarigu mogħti lilu.

Mill-provi prodotti jirriżulta illi fit-12 ta' Mejju 2006 l-attriċi sofriet ġrieħi meta sfat imtajjra minn vettura misjuqa minn ċertu Richard Nigel Newbould. F'April tas-sena 2007 hija bagħtet ittra uffiċjali lil Newbould u s-soċjetà AON Malta Limited, li sa fejn kienet taf hi kienet il-kumpannija assiguratrici tiegħu, sabiex titlobhom jersqu għall-likwidazzjoni u ħlas ta' danni li hija ġarbet konsegwenza tal-imsemmi incident. Ftit wara, hija intavolat kawża għad-danni fil-Qorti tal-Maġistrati kontra Newbould, liema kawża nqatgħet favuriha permezz ta' sentenza datata 16 ta' Ġunju 2008. Il-Qorti likwidat il-kumpens dovut lilha fl-ammont ta' €11,392.13. Minn dik is-sentenza ma ġie intavolat l-ebda appell. Madanakollu jirriżulta li Newbould telaq minn Malta u baqa' qatt ma ħallas l-ebda kumpens lill-attriċi.

F'Novembru tas-sena 2008 l-attriċi talbet u kisbet il-ħruġ ta' mandat ta' sekwestru eżekuttiv kontra Newbould u kontra AON Malta Limited. Dan il-mandat ġie irtirat meta l-attriċi saret taf illi l-interessi tas-soċjetà AON Limited kienu ġew assenjati lis-soċjetà Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited (MIB).

Jidher li f'dan iż-żmien l-attriċi saret taf li s-soċjetà assiguratrici ta' Newbould kienet fil-fatt GasanMamo Insurance Limited. Jirriżulta li hija intavolat protest kontra din is-soċjetà fl-20 ta' Frar 2009, madanakollu, ma ġiex ippreżentat kopja tiegħu fl-atti ta' din il-kawża. Permezz ta' kontro-protest datat 12 ta' Marzu 2009, is-soċjetà GasanMamo Insurance Limited irrespingiet il-pretensjonijiet tal-attriċi għaliex is-soċjetà AON Limited ma kienitx teżisti u fi kwalunkwe każ qatt ma kienet 'sub-agent' tagħha, kif ukoll peress illi kienet qiegħda tinsisti li l-attriċi naqset milli tosserva d-dettami tal-artikolu 10(2)(a) tal-Kap.104 tal-Liġijiet ta' Malta li jipprovdi inter alia:

“Ebda somma ma jkollha tithallas mill-assiguratur awtorizzat taħt id-disposizzjonijiet ta' qabel ta' dan l-artikolu (a) b'effett ta' sentenza, kemm-il darba qabel jew fi żmien sebat ijiem wara tmiem il-provi tal-attur fil-proċediment li fih tkun ġiet mogħtija s-sentenza, ma jingħatax avviz ta' dak il-proċediment b'att ġudizzjarju lill-assiguratur awtorizzat.”

Fid-9 ta' Ġunju 2009 l-attriċi ressqet talba quddiem din il-Qorti diversament presjeduta fejn talbet lill-Qorti sabiex issib li s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati fl-ismijiet Maria Spiteri vs Richard Nigel Newbould tas-16 ta' Ġunju 2008 hija esegwibbli kontra s-soċjetajiet MIB Limited u GasanMamo Insurance Limited. Permezz ta' sentenza datata 15 ta' April 2010 il-Qorti laqgħet l-eċċezzjoni preliminari tal-imħarka MIB Limited li permezz tagħha eċċepiet in-nuqqas ta' kompetenza tal-Qorti *ratione valoris*. Minn din id-deċiżjoni ma ġiex intavolat appell u minflok l-attriċi ressqet l-istess talba quddiem il-Qorti tal-Maġistrati.

Fis-16 ta' Ġunju 2010 l-attriċi ressqet ittra uffiċjali kontra s-soċjetajiet MIB Limited u GasanMamo Insurance Limited sabiex għal darb'ohra tinterpellahom jersqu għall-ħlas ta' kumpens.

Permezz ta' sentenza datata 23 ta' Novembru 2011, il-Qorti tal-Maġistrati ċaħdet it-talbiet attriċi in kwantu li s-soċjetà imħarrka MIB Limited hija ditta ta' *insurance brokers* u bħala tali bl-ebda mod ma tista' tassikura riskji, filwaqt illi fir-rigward tas-soċjeta GasanMamo Insurance Limited, il-Qorti sabet li l-attriċi ma kienitx osservat id-dettami tal-artikolu 10(2)(a) tal-Kap. 104 tal-Liġijiet ta' Malta għaliex ma kinitx ħadet ħsieb tavżaha bil-kawża fiż-żmien previst minn dak l-artikolu.

L-attriċi ressqet din l-azzjoni peress li tgħid li kien hemm negliġenza u inkurja da parti tal-intimat għaliex il-kawża għad-danni kontra Newbould saret quddiem il-Qorti tal-Maġistrati minflok quddiem din il-Qorti, fejn il-likwidazzjoni tal-kumpens kien ikun għola, għaliex l-intimat naqas milli josserva d-dettami tal-artikolu 10(2) tal-Kap. 104 tal-Liġijiet ta' Malta u naqas milli jivverifika liema kienet is-soċjetà assiguratrici ta' Newbould,

kif ukoll għaliex il-mandat ta' sekwestru eżekuttiv ta' Novembru 2008 sar kontra s-soċjetà AON Malta Limited li ma kellha xejn x'taqsam mal-każ u riżultat ta' dan l-imsemmija soċjeta AON Malta Limited talbet u kisbet il-ħruġ ta' mandat ta' sekwestru kontra l-attriċi.

L-attriċi tikkontendi li minħabba l-aġir kolpuż tal-intimat fit-twettiq tal-inkarigu tiegħu, hija sofriet danni konsistenti fl-ispejjeż ġudizzjarji tal-proċeduri kollha msemmija, fl-ispejjeż professjonali tal-abbli difensur tagħha sabiex jassistiha f'dawn il-proċeduri, fil-kumpens likwidat mill-Qorti tal-Maġistrati permezz tas-sentenza tas-16 ta' Ġunju 2008, kif ukoll fil-kumpens addizzjonali li tgħid li kien jiġi likwidat favuriha li kieku l-intimat ipproċeda kontra Newbould quddiem din il-Qorti minflok quddiem il-Qorti tal-Maġistrati.

L-intimat ressaq eċċezzjoni ta' natura preliminari li in forza tagħha jeċċepixxi li l-attriċi għandha turi l-interess ġuridiku tagħha sabiex tipproponi din l-azzjoni in kwantu li hija għad għandha l-fakoltà tiġbor is-somma likwidata favur tagħha mill-Qorti tal-Maġistrati billi tipproċedi direttament kontra d-debitur Newbould. Madanakollu din il-Qorti hija sodisfatta li l-attriċi għandha l-interess ġuridiku neċessarju sabiex tressaq din l-azzjoni, liema interess huwa personali, attwali, konkret, reali u dirett. Dan għaliex permezz ta' dawn il-proċeduri l-attriċi qiegħda titlob likwidazzjoni u ħlas ta' danni konsegwenza tal-allegat aġir kolpevoli tal-intimat fl-inkarigu professjonali minnu esegwit. Għalkemm huwa rilevanti għall-finijiet ta' din il-kawża li s-sentenza tas-16 ta' Ġunju 2008 għadha tista' tiġi eżegwita kontra Newbould, jibqa' l-fatt illi din hija kawża bbażata fuq allegat negliġenza professjonali, u l-allegat nuqqasijiet li fuqhom tippernja l-pretensjonijiet tagħha l-attriċi huma indipendenti mill-fatt illi ma sarx tentattiv sabiex is-sentenza msemmija tiġi eżegwita kontra Newbould. Għaldaqstant, din l-eċċezzjoni qiegħda tiġi respinta.

Fil-mertu, in linea ta' principju ġenerali, kif ingħad mill-Qorti tal-Appell Inferjuri fis-sentenza fl-ismijiet Maureen Scicluna vs Dr Anthony P. Farrugia tas-6 ta' April 2005:

*“Premessi dawn il-fatti, hi giurisprudenza pacifika illi r-rapport li jghaddi bejn klijent u l-avukat jew il-prokuratur legali li jqabbaad għall-affarijiet tiegħu ġudizzjarji huwa dak ta' mandat. Ara **Kollez. Vol. XXIX P I p 617**. Jitnissel minn dan illi l-inkarigu konferit lill-professjonista jimplika fil-mandatarju l-poter li jagħmel dak kollu li hu mehtieg għall-ezekuzzjoni ta' l-inkarigu li jkun ircieva (**Kollez. Vol. XXIX P II p 968; Vol. XLI P I p 572; “Avv. Dr. Louis Vella et -vs- Direttur tal-Lottu Pubbliku”, Appell, 8 ta' Mejju 2000**).”*

Il-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha tal-4 ta' Dicembru 1957 fl-ismijiet Spiridione Zammit vs Avv. Dr. Antonio Caruana qalet hekk dwar ir-responsabbiltà tal-avukat:

“Dawn il-Qrati, minn żmien twil, irritenew li “l'avvocato non ha bisogno di provare l'incarico, dovendo bastare la sua asserzione circa tale

incarico” (Vol. XVIII-II-65, 240; Vol. XX-II-479; Vol. XXVI-III-255; Vol. XVIII-I-216; Vol. XXIX-II-801, 1026; Vol. XXX-II-238). Ġie ukoll affermat minn din il-Qorti li “la colpa come elemento per la rifazione dei danni non si verifica nell’avvocato o altro consulente legale pero ciò che il giudizio da lui espresso viene dal tribunal riconosciuto erroneo, ammenocché l’errore non sia così manifesto da essere l’effetto di colposa ignoranza o di evidente incapacità” (Vol. XXVII-I-262; u Appell Ċivili 13 ta’ Frar 1905 in re “Cremona vs. Dr Cremona”). F’dan is-sens ukoll hija sentenza tal-Prim’ Awla tal-Qorti Ċivili riportata fil-Volum XXIX, parte II, pagina 341. B’sentenza tal-25 ta’ Ġunju 1893, il-Qorti ta’ Messina qalet:- “Gli avvocati e i procuratori legali non sono responsabili di fronte ai loro clienti se non per dolo o frode, oppure per supina ignoranza o per grave incuria” (Coen, voce Avvocati e Procuratori Legali, par. 364); u l-Qorti ta’ Ruma, b’sentenza tat-23 ta’ Novembru 1897 (ibid. Para 532), marret iżjed il-quddiem u qalet:- “L’errore professionale dell’avvocato niente ha di comune colla colpa e colla imperizia, e non obbliga a risarcimento di danni”. L-istess prinċipji ġew akkolti fid-Dritt Franciż, u infatti, il-Prokuratur Ġenerali Dupin, fir-rekwizitorja kontra tabib quddiem il-Qorti ta’ Kassazzjoni Franciża, qal:- ‘Per aversi responsabilità professionale fa d’uopo che talungo abbia commesso una colpa, non usando la dovuta vigilanza sopra sè medesimo o sui propri atti, o dando prova di una ignoranza imperdonabile nell’ esercizio della sua professione” (Daloz, Responsabilità, no. 129, para. 2).’

L-istess Qorti fis-sentenza tagħha fl-ismijiet Carmelo Agius Fernandez et vs Avukat Dottor Filippo Nicolo Buttigieg tas-6 ta’ Ottubru 1958 irritereniet illi:

“Huwa ormaj paċifiku fil-ġurisprudenza nostrali, li taqbel f’dan il-pont ma’ dik taljana u franciża, illi l-avukat ma jistax ikun ritenut responsabbli di fronti għall-klijent tiegħu sempliċiment għaliex il-parir tiegħu ikun żbaljat, imma, biex tiġi radikata dik ir-responsabilità, jeħtieġ li jkun hemm aġir doluż ossija frawdolenti, jew inkella li l-iżball tal-avukat ikun l-effett ta’ dak li b’nomenklatura diversi, iżda b’identita` ta’ sostanza, tissegjaħ “colposa ignoranza” jew “supina ignoranza” jew “evidente incapacita`”, jew “grave incuria” (ara sentenza ta’ din il-Qorti “Zammit vs Avvocato Dr Antonio Caruana”, 4 ta’ Diċembru 1957, li fiha hemm imsemmija sentenzi oħra);

Mhux dissimili hija l-ġurisprudenza ngliza; fejn sabiex fil-każ ta’ konsulent ikun hemm “actionable negligence” jeħtieġ li jkun hemm “gross ignorance or gross negligence” (ara Hunter vs Caldwell, 10 Q.B. 69, 83; 16 L.J., Q.B. 274; u Blyth vs Fladgate, 60 L.J., Ch. 66; u ara wkoll Roscoe’s Digest of the Law of Evidence on the Trial of Civil Actions, 29th edition).’

Inġhad ukoll mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza tagħha tat-23 ta’ Lulju 1958 fl-ismijiet Mose Tabone vs Avv. Dr. Joseph Ferdinand Cassar Galea:

“In tema legali jingħad li għalkemm l-azzjoni tad-danni dovuti għal żball professjonali tista’ tkun imnissla minn “culpa” kontrattwali, ossija “ex contractu”, jew minn “culpa” extra-kontrattwali, l-azzjoni odjerna hija bażata fuq il-kolpa akwiljana, li hija mdaħħla skond il-liġi ċivili tagħna

taħt l-art. 1074 u 1075 (illum art. 1031 u 1032)... Il-prinċipji japplikaw ruħhom anke għal dawk il-membri tal-kommunita` li jeżerċitaw il-professjonijiet liberali (ara Dalloz, 20 ta' Lulju 1862, Giurisprudenza Volume I, 419, anno 1862)... It-teorija tal-iskużżabbilita` tal-iżbalji professjonali ma ħolqotx speċi oħra ta' ħtija oltre dawk rikonoxxuti mill-liġi komuni, imma stabbiliet kriterju Prattiku dwar id-diffikoltà li tinkorri "in subjecta materia" għat-tfittxija tal-ħtija fl-iżbalji li jaqgħu fihom, bħal bnedmin umani kollha, dawk li jeżerċitaw il-professjonijiet. Fejn l-iżball ta' kommissjoni jew ta' ommissjoni huwa dovut għall-imperfezzjoni tax-xjenza jew arti, skond il-każ, l-aġenti mhux ritenuti responsabbli; imma fejn il-persuna persegwitata għad-danni tonqos, tittraskura formalitajiet indispensabbli u perentorji, kif ukoll turi negliġenza fl-eżerċizzju tal-attività professjonali tagħha, jew turi injoranza grassa fl-istess arti tagħha, ma hemmx ebda raġuni legali għaliex ma għandhiex tkun tenuta li ttrispondi, skond il-liġi komuni, għad-danni versu d-dannegġjat."

Applikati dawn il-prinċipji għall-kawża li għandha quddiemha illum, din il-Qorti ssib illi ma kien hemm l-ebda aġir doluż u lanqas inkurja gravi jew 'gross negligence' da parti tal-intimat fit-twettiq tal-inkarigu tiegħu.

Din il-Qorti tibda billi tiċċara li l-fatt waħdu li l-attriċi tilfet il-kawżi intavolati minnha u għalhekk ma rnexxilhiex tirkupra d-danni likwidati favuriha mingħand is-soċjetà assiguratrici ta' Newbould ma jfissirx awtomatikament illi jaħti b'xi mod l-avukat li kien qiegħed jassistiha.

L-attriċi tilmenta mill-fatt illi l-intimat naqas għaliex intavola l-kawża għad-danni kontra Newbould quddiem il-Qorti tal-Maġistrati minflok quddiem din il-Qorti. Hija tikkontendi li filwaqt li quddiem il-Qorti tal-Maġistrati ġie dikjarat li sofriet disabilità permanenti ta' 5%, li kieku l-kawża saret quddiem din il-Qorti, kienu jiġu maħtura esperti mediċi sabiex jistabbilixxu l-perċentwali tad-disabilità permanenti li sofriet konsegwenza tal-incident, li skont hi, huwa għola minn 5%. Madanakollu, l-attriċi mhux talli naqset milli tressaq l-iċken prova sabiex tissostanzja l-pretensjoni tagħha li hija sofriet disabilità permanenti ta' aktar minn 5%, talli naqset ukoll milli tressaq prova li d-deċiżjoni li l-kawża in kwistjoni ssir quddiem il-Qorti ta' Maġistrati saret milli intimat mingħajr ma kien hemm akwijexxenza da parti tagħha.

Fir-rigward tal-proċeduri li ġew intavolati quddiem din il-Qorti diversament presjeduta sabiex is-sentenza tas-16 ta' Ġunju 2008 tkun eżegwibbli fil-konfront tal-assiguratrici ta' Newbould, il-Qorti ttenni li l-fatt illi dik il-Qorti sabet illi ma kellhiex kompetenza *ratione valoris* sabiex tiegħu konjizzjoni tat-talbiet ma jfissirx awtomatikament li kien hemm inkurja gravi da parti tal-intimat. L-intimat applika l-għarfien legali tiegħu għal każ illi kellu quddiemu u fil-fehma tiegħu, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, il-kawża kellha ssir quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili u mhux quddiem il-Qorti tal-Maġistrati. Mhuwix biżżejjed il-fatt illi l-Qorti ma qablitx miegħu sabiex id-deċiżjoni tal-intimat li jipproċedi quddiemha tiġi kkunsidrata bħala negliġenza grassa.

B'referenza għall-kumpannija assiguratrici ta' Newbould, il-Qorti tibda billi tirrileva li l-attribuci ma ressqet l-ebda prova konvincenti sabiex tissostanzja l-argument tagħha li l-intimat kien inkarigat sabiex jivverifika liem kienet is-soċjetà assiguratrici ta' Newbould u li huwa naqas fl-inkarigu tiegħu għaliex kien biss wara li nqatgħet is-sentenza tas-16 ta' Ġunju li l-partijiet saru jafu li l-assiguratrici ta' Newbould ma kienitx AON Malta Limited. B'żieda ma dan, din il-Qorti tqis illi fis-sentenza tagħha tat-23 ta' Novembru 2011, li biha ċaħdet it-talbiet attribuci sabiex is-sentenza tiġi eżegwita kontra MIB Limited u GasanMamo Insurance Limited, il-Qorti tal-Maġistrati osservat illi:

*“Wara, l-attribuci kienet għamlet ittra ufficjali lis-soċjetà AON u anke harget mandati esekuttivi (vide Dok MS2 a fol. 23 fl-ismijiet ‘Maria Spiteri vs Richard Nigel Newbould u AON Malta Ltd’ u **kien f’dan l-istadju li saret taf li s-soċjeta’ assiguratrici ta’ Newbould kienet GasanMamo Insurance**. Sostniet, li peress li kienet innotifikat lir-rapprezentanti tas-soċjeta’, GasanMamo Insurance xorta wahda kellhom jagħmlu l-hlas. Fil-fatt tgħid li għall-ewwel din is-soċjetà, cioè GasanMamo, kienet ser thallasha izda kollox kien waqaf fuq ordni ta’ Dr. Zammit Maempel. Qalet li sal-lum hija ma tistax tiekol minhabba l-ksur li kellha, għandha problemi kbar fil-hanek ta’ halqha u qed tonfoq hafna spejjez f’dan ir-rigward li huma hafna aktar milli nġhatat mill-Qorti.*

*L-attribuci iddikjarat li s-soċjetà konvenuta Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited giet assenjata l-interessi tas-soċjeta’ AON. **Hasset li s-soċjeta’ AON dahket biha għaliex nonostante li kienet kitbitilha diversi drabi, qabel ma kienet ipprezentat il-kawza li għa giet deciza (vide Dok. ‘MS3’ fl-ismijiet ‘Maria Spiteri vs Richard Nigel Newbould’), din is-soċjeta’ qatt ma għarfitha li ma kienitx is-soċjeta’ assiguratrici li kellha tiġi indirizzata.** Qalet ukoll li Newbould illum il-gurnata ma jgħix hawn Malta aktar.” (Sottolinejar ta’ din il-Qorti).*

Jirriżulta għalhekk illi f’dawk il-proċeduri, kienet l-attribuci stess illi stqarret illi hija ma kinitx taf illi s-soċjetà assiguratrici ta' Newbould kienet GasanMamo Insurance Limited u mhux AON Malta Limited. Ma tressqet l-ebda prova li l-intimat kien jaf b’dan kollu meta saret l-ittra ufficjali ta’ April tal-2007 u lanqas meta sar il-mandat ta’ sekwestru ta’ Novembru 2008. Isegwi għalhekk illi ma tistax titqies li kien xi negliġenza da parti tal-intimat minhabba l-fatt illi għall-bidu ma gietx identifikata s-soċjetà assiguratrici proprja ta’ Newbould.

L-attribuci qiegħda titlob ukoll mingħand l-intimat ir-riżarciment tad-danni likwidati mill-Qorti tal-Maġistrati permezz tas-sentenza tas-16 ta’ Ġunju 2008. Madanakollu, b’żieda ma dak kollu li diġà intqal, kif sewwa jeċċepixxi l-intimat, xejn ma jwaqqaf lill-attribuci milli tipprowa tesegwixxi din is-sentenza kontra Newbould, minkejja li jinsab imsiefer. Fi kwalunkwe każ, ċertament illi l-intimat mhuwiex responsabbli għall-fatt illi d-debitur tal-attribuci telaq minn Malta u baqa’ ma ħallasx il-kumpens likwidat mill-Qorti kif donnha qiegħda tippretendi l-istess attribuci.

Din il-Qorti tikkonkludi billi tgħid illi filwaqt illi tissimpatizza mal-attribuci li sabet ruħha f’sitwazzjoni fejn kważi għaxar snin wara li l-Qorti tal-

Maġistrati illikwidat favur tagħha l-kumpens dovut lilha, għadha ma rkupratx ċenteżmu, ma jirriżultax illi dan kollu ġara minħabba inkurja gravi jew negliġenza da parti tal-intimat”.

5. Rat ir-rikors tal-appell ta' Maria sive Maryanne Spiteri, li permezz tiegħu talbet lil din il-Qorti sabiex tilqa' l-appell tagħha, tirrifirma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha biss in kwantu ċaħdet l-eċċezzjoni tal-konvenut dwar in-nuqqas ta' interess ġuridiku u tirrevokaha u tħassarha fil-bqija, u dan billi tiddikjara li l-konvenut huwa fil-fatt responsabbli għall-inkurja gravi u nuqqas ta' diliġenza serja u konsegwentement tilqa' t-talbiet attriċi għar-riżarċiment tad-danni sofferti minnha, bl-ispejjeż kontra l-konvenut appellat.

6. Rat ir-risposta tal-konvenut l-Avukat Dr. Edward Gatt, li permezz tagħha wieġeb illi, din il-Qorti għandha tikkonferma fis-sħiħ is-sentenza appellata tal-10 ta' Mejju, 2017, fil-kawża fl-ismijiet premessi, u kwindi tiċċad l-appell tal-attriċi appellanti, bl-ispejjeż kontra tagħha.

7. Semgħet lid-difensuri tal-partijiet jitrattaw l-appell in eżami waqt is-seduta tal-21 ta' Ġunju, 2022, meta l-appell baqa' differit għas-sentenza.

8. Rat l-atti kollha tal-kawża u d-dokumenti esebiti;

Ikkonsidrat:

9. Illi permezz ta' din il-kawża, l-attriċi qiegħda tfittex lill-Avukat konvenut Dr. Edward Gatt peress li ssostni li hija nkorriet id-danni konsegwenti l-aġir kolpuż tiegħu fit-twettiq tal-inkarigu lilu fdat minnha. Kwindi titlob lill-Qorti sabiex tillikwida d-danni mġarrba minnha konsegwenti l-istess aġir kolpuż tal-konvenut, inkluż id-danni li ma rnexxilhiex tiġbor b'riżultat ta' dan l-aġir kolpuż, kif ukoll l-ispejjeż ġudizzjarji li hija tgħabbiet bihom minħabba l-aġir negligenti tal-konvenut, u tikkundanna lill-konvenut sabiex iħallasha d-danni hekk likwidati. Bl-ispejjeż kontra l-istess konvenut.

10. Il-konvenut ċaħad li huwa kien negligenti, traskurat jew imperit fl-inkarigu tiegħu u konsegwentement la għandhom jiġu likwidati d-danni u wisq inqas għandu jkun hemm kundanna għall-ħlas ta' danni lill-attriċi. Inoltre l-konvenut jisħaq li l-azzjoni attriċi hija intempestiva peress li l-attriċi naqset milli tesegwixxi u tiġbor dak li hija ntitolata għalih bis-saħħa tas-sentenza **Maria Spiteri v. Richard Nigel Newbould** (Avviż Numru 319/2007MM) deċiża fis-16 ta' Ġunju, 2008. Hekk ukoll isostni li d-dikjarazzjoni ta' ħtija ċivili għandha tkun marbuta m'aġir traskurat, negligenti jew imperit, li jwassal għal preġudizzju rrimedjabbli jew danni reali li f'dan il-każ ma jirriżultawx. Iżda l-attriċi għad għandha rimedji pertinenti u għodda proċedurali biżżejjed sabiex titħallas is-somma

minnha mitluba, fil-kawża hawn qabel imsemmija. Kwindi jeħtieġ li l-attriċi turi l-interess ġuridiku tagħha f'din il-kawża. Il-konvenut jisħaq li huwa dejjem straħ fuq l-informazzjoni li l-attriċi kienet tgħaddilu u l-istess attriċi dejjem kienet tkun aġġornata b'kull pass li jkun qiegħed jittieħed fil-proċeduri. In kwantu għall-kwistjoni ta' fejn infetħet il-kawża, jekk hux qrati superjuri jew dawk inferjuri, l-għażla ta' fejn infetħet il-kawża saret wara li l-partijiet iddibattew l-għażla qabel ma nfetħet il-kawża u għalhekk l-attriċi ma tistax issa *a posteriori* tpoġġi f'dubju l-għażla tal-Qorti peress li taħseb li setgħet tirċievi kumpens akbar minn dak mogħti lilha. L-attriċi għandha tagħti rendikont reali tad-danni kollha li qiegħda tippretendi.

11. Filwaqt li l-Ewwel Qorti ċaħdet l-eċċezzjoni tal-konvenut dwar in-nuqqas ta' interess ġuridiku, ċaħdet it-talbiet kollha tal-attriċi, b'dan illi kull parti għandha tbatl l-ispejjeż tagħha.

12. L-attriċi ħassitha aggravata bl-imsemmija sentenza u għalhekk interponiet appell minnha. Hija ssejjes l-appell tagħha fuq erba' aggravji principali.

13. Fl-ewwel aggravju tagħha l-appellanti tilmenta li l-Ewwel Qorti m'għamlitx valutazzjoni korretta tal-fatti u taċ-ċirkostanzi tal-każ u għamlet apprezzament żbaljat tal-pożizzjoni legali. Issostni li l-qofol tal-kawża kien l-operat tal-avukat konvenut fil-każ li l-attriċi nkarigatu sabiex

jassistiha fih professjonalment, jiġifieri l-kawża li kienet titratta talba għall-
ħlas ta' danni li sofriet konsegwenza ta' incident stradali. Dan meta l-
avukat kellu t-treġġja tal-każ f'idejh. Tikkontendi li għalkemm l-avukat
konvenut huwa kwalifikat u ta' esperjenza adegwata, huwa mexa
f'direzzjonijiet żbaljati tant li fi tliet okkażjonijiet, ġudikanti differenti
ddecidew li l-għażliet tiegħu kienu żbaljati proċeduralment, in kwantu tliet
sentenzi li għaddew in ġudikat stabbilew li l-proċeduri adottati u segwiti
mill-avukat konvenut kienu żbaljati u li għalihom għandu jwieġeb l-avukat
u ċertament mhux il-klijenta li mhix ikkwalifikata fil-liġi.

14. Fir-risposta tiegħu l-appellat jirrileva li l-ewwel punt li għandu jiġi
trattat f'din il-kawża huwa jekk huwa naqasx b'xi mod mid-dmirijiet tiegħu
ta' konsulent legali meta ppreżenta l-ittra uffiċjali ta' nhar il-25 ta' April,
2007, kontra fost oħrajn il-kumpanija AON Malta Limited, bħala l-
assiguratriċi b'mod li l-appellanti ġiet ippreġudikata fil-jedd ta' regress u
ta' eżekuzzjoni tal-eventwali sentenza miksuba minnha. Dan meta mill-
provi fl-atti tal-kawża li ġġib referenza 452/2010CSH fl-ismijiet **Maria
Spiteri v. Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Limited**, jirriżulta
li: (i) ir-rikorrenti kienet ġiet infurmata mis-surgent li nvestiga l-każ li l-
assigurazzjoni tas-sewwieq kienet il-kumpanija AON Malta Limited,
kwindi l-appellat mexa fuq l-informazzjoni mogħtija lilu qabel ma ħareġ l-
ittra uffiċjali in kwistjoni (fol. 37); (ii) kien biss wara li ġiet deciża l-kawża
għad-danni kontra Richard Nigel Newbould u li nħareġ il-mandat

eżekuttiv kontra l-kumpanija AON Malta Limited li l-appellanti u l-istess appellat saru jafu li l-kumpanija assiguratrici kienet kumpanija oħra, GasanMamo Insurance Limited u mhux AON Malta Limited (fol. 38); (iii) l-attrici appellanti kienet tal-fehma li kienet il-kumpanija AON Malta Limited li naqset fil-konfront tagħha jew fi kliemha stess “dañket biha” għaliex minkejja li kitbitilha u nnotifikatha b’att ġudizzjarju, din il-kumpanija ma nfirmathiex li hija ma kinitx il-kumpanija assiguratrici. Mentri f’din l-istanza l-appellanti tibdel il-verżjoni tagħha sabiex tixli lill-appellat li kienu hu li naqas fil-konfront tagħha. Għalkemm fix-xhieda tagħha l-appellanti tikkonċedi li hija saret taf liema hija l-assigurazzjoni mir-rapport tal-Pulizija, u li l-konvenut kien bagħtilhom kollox, iżda tinsisti li kien l-avukat li jmexxiha (fol. 181). Kwindi jisħaq li dan il-każ mhuwiex wieħed ta’ tort, ħtija jew imperizja u inkurja tal-konvenut peress li huwa aġixxa skont l-informazzjoni li ngħatatlu mill-attrici appellanti. Għalhekk l-appellat isostni li l-Ewwel Qorti apprezzat sew il-provi prodotti quddiemha meta għamlet il-konsiderazzjonijiet tagħha. L-appellat jagħmel referenza wkoll għax-xhieda tiegħu fis-sens li l-attrici appellanti tant kienet żeluża u preċiża li ma kellux għalfejn jiddubita mill-informazzjoni provduta lilu mill-appellanti. Kwindi filwaqt li jikkontendi li l-ewwel aggravju huwa nfondat, peress li kif sewwa rriteniet l-Ewwel Qorti, mill-provi ma rriżultax li l-appellanti qatt inkarigatu jfittex min kien l-assigurator ta’ Richard Nigel Newbould. L-appellat jilmenta li l-appellanti qiegħda tisposta l-ilment tagħha peress li filwaqt li tammetti li hija tagħtu l-informazzjoni, issa

tilmenta li huwa ma vverifikax dik l-informazzjoni. Isostni li huwa inutili li l-appellanti tagħmel referenza għall-kawżi li saru wara u li fihom il-konvenut assista lill-attriċi, peress li kieku l-appellanti ma tatx l-informazzjoni żbaljata lill-appellat, ma kienx ikun hemm ħtieġa għal tali proċeduri. Fuq kollox il-proċedura tassattiva li ssir l-ittra uffiċjali meħtieġa saret minnu, iżda saret kontra kumpanija oħra – AON Malta Limited, li madankollu ma kinitx l-assiguratriċi ta' Richard Nigel Newbould, u dan skont informazzjoni żbaljata li tagħtu l-istess appellanti.

15. Għandu jingħad mal-ewwel li, l-azzjoni attriċi hija msejsa fuq il-ħtija akwiljana, fejn jaqa' fuq l-istess attriċi li turi li hemm ir-rabta bejn l-aġir tal-konvenut u l-ħsara li jingħad li hija ġarrbet. B'applikazzjoni tal-prinċipji ġenerali tad-dritt, jitqies fi ħtija min fl-għemil tiegħu ma jużax il-prudenza, id-diliġenza u l-ħsieb ta' missier tajjeb tal-familja. Fis-sentenza ta' din il-Qorti fil-kawża **Victor Savona proprio et nomine v. Dr. Peter Ashpar et**, deċiża fit-2 ta' April, 1951, (Kollez. Vol. XXXV.I.55), li għalkemm kienet titratta kawża ta' danni relatati mal-qasam mediku daħlet sew fl-istudju dwar ir-responsabbilita` tal-professjonista, fejn fost affarijiet oħra ngħad:

“Ighid il-Giorgi (Delle Obbligazioni, Vol. V, par.155 pag. 252) li : - “Non può annoverarsi fra le colpe l'errore professionale, quello cioè che dipende dall' incertezza e dall'imperfezione dell'arte, non da negligenza o incapacità di chi la esercita.” U iżjed ‘il quddiem “È scusabile soltanto quella fallibilità che è conseguenza inevitabile della imperfezione delle scienza o dell arti.”

Il Cogliolo (Scritti varii di Diritto Privato, fil-monografija “Teoria delle Colpe”, Vol. II, Pag. 137) igħid hekk : - “Nelle professioni c'è tutto un campo insindacabile ed impunito, ed è quello che il diritto

inglese chiama 'errore di giudizio'. Il professionista, cioè, di fronte ad un caso pratico, valuta le varie circostanze e si forma un convincimento che poi i fatti successivi si vi mostrano errato: di questo errore nessuno risponde, se non è fondato su evidenti errori di ricerca e di dottrina.'";

...jrid ikun pruvat b'mod sodisfaċenti li l-professjonista mhux biss ħa żball, ammenokkè dan ma jkunx grossolan, imma biex jasal għall-konkluzjoni tiegħu ma wżax id-diligenza li trid il-liġi (ara sentenza ta' dina l-Qorti tas-16 ta' Frar, 1945, in re "Buttigieg vs. Hirst ne." Kollez. Vol. XXXII – I – 163). L-istess prinċipju ġie adottat minn dinna l-Qorti fit-13 ta' Frar, 1905, fil-kawża "Cremona v. Cremona", u fil-21 ta' Jannar, 1929, fil-kawża Barbara vs. Notaro Vella (Kollez. Vol. XXVII – I – 262), fejn jingħad li "è presupposto imprescindibile della responsabilità pei danni che chi ne è incolpato abbia agito dolosamente, o sia almeno in colpa. La colpa, come elemento per la rifazione dei danni, non si verifica nell'avvocato o altro consulente legale per ciò solo che il giudizio da lui espresso viene dal tribunale riconosciuto erroneo, ammenochè l'errore non sia così manifesto da essere l-effetto di colposa ignoranza o di evidente incapacità." (enfasi ta' din il-Qorti)

Din il-Qorti rat ukoll is-sentenza ta' din il-Qorti tas-16 ta' Frar, 1945, (Kollez. Vol. XXXII.I.163), iċċitata fil-kawża hawn fuq imsemmija ta'

Lorenzo Buttigieg v. Henry Hirst noe, fejn il-Qorti qalet hekk:

"Il-ħtija, biex tagħti lok għad-danni, trid tkun pruvata, u trid tiġi pruvata minn min jallegaha; u ma hemmx lok għal dina r-responsabbiltà jekk, avvolja ttieħed żball, dan ittieħed wara li ġiet użata d-diligenza tal-"bonus pater familias".

Il-professjonista li jieħu żball fil-ġudizzju tiegħu ma jirrispondix għad-danni jekk l-iżball ma jkunx grossolan, u jekk tkun ġiet minnu adoperata d-diligenza ordinarja li trid il-liġi."

16. Filwaqt li din il-Qorti tagħmel dawn il-prinċipji tagħha, meta tapplika dawn il-prinċipji għall-każ in eżami, jeħtieġ li jiġi eżaminat l-aġir tal-avukat appellat, sabiex jiġi determinat jekk huwa għandux jirrispondi għall-pretensjonijiet attriċi tad-danni, konsegwenti għan-nuqqas tiegħu u jekk

il-ħsara lilu addebitata kinitx riżultat ta' żball ta' ġudizzju skużabbli jew konsegwenza ta' żball grossolan u jekk il-ħsara hix konsegwenti nuqqas ta' prudenza, diliġenza u attenzjoni ta' *bonus pater familias*. Jinħass xieraq li jiġi fl-ewwel lok osservat li għalkemm ir-regola tibqa' li l-kawżi fil-Qorti, huma tal-partijiet involuti li għandhom l-obbligu li jipprovdu l-informazzjoni kollha lill-avukat u li jsegwu l-kawża tagħhom b'dilġenza, min-naħa l-oħra, kif osservat mill-Ewwel Qorti fil-ġurisprudenza ċitata minnha, l-avukat inkarigat mill-klijent huwa bħall-mandatarju **li bl-inkarigu lilu mogħti għandu l-poter (u din il-Qorti żżid id-dover) li jagħmel dak kollu meħtieġ għall-eżekuzzjoni tal-inkarigu li jkun irċieva**. Hekk allura fil-prattika legali, bħala regola ġenerali, meta jseħħ inċident tat-traffiku, filwaqt li huwa mistenni li l-parti tipprovdi lill-avukat bid-dettalji kollha tal-inċident in kwistjoni, inkluż ir-rapport tal-Pulizija li jiġi redatt wara l-inċident, li normalment ikollu d-dettalji kollha tal-partijiet involuti, inkluż dettalji tal-assigurazzjoni tal-partijiet, jispetta lill-avukat li jsegwi l-proċeduri legali meħtieġa sabiex jiġu salvagwardjati l-interessi tal-klijent, inkluż li jsiru l-atti ġudizzjarji meħtieġa fil-waqt opportun u skont il-provvedimenti tal-liġi.

17. Hekk ukoll, huwa prinċipju assodat li sabiex ikun hemm lok għad-danni jeħtieġ li jkun hemm ness ta' kawżalita` bejn il-fatt kolpuż u l-event dannuż u li allura l-ħsara trid tkun l-effett dirett u konsegwenzjali ta' dak l-għemil (ara sentenza ta' din il-Qorti tat-28 ta' April, 2021, fil-kawża fl-

ismijiet **Joseph Mamo v. Nutar Rachelle Farrugia Buhagiar**). Għalhekk meta l-att dannuż huwa riżultat ta' ommissjoni bbażata fuq norma ta' liġi jew ta' qagħda speċifika li teħtieġ azzjoni determinata għat-tutela tad-dritt ta' ħaddieħor, ir-rapport ta' kawżalita` jseħħ dejjem fejn jiġi determinat obbligu pożittiv ta' kondotta li l-inosservanza tagħha ġġib fuq il-baži tal-ġudizzju tal-kawżalita` l-event dannuż.

Hekk skont **Figone – Spallarossa**, “**La colpa nella responsabilita` civile**”, Torino, 1987, p. 50) fir-rigward tal-kolpa omissiva jingħad illi “*è implicito nella stessa nozione di negligenza, imperizia ed imprudenza l’aver omesso una cautela, che sarebbe servita per evitare l’evento*”. U skont il-**Franzoni** (“**Le obbligazioni da fatto illecito**”, Edizione Utet, 2004 p. 41) ir-responsabbilita` għall-kolpa omissiva ntiza f’sens strett u tekniku “*viene in essere allorquando l’evento è derivato dalla mancata attività del responsabile, il quale aveva l’obbligo giuridico di attivarsi*”. Bejn wieħed u ieħor, fl-istess sens hija d-dottrina klassika. Skont il-**Giorgi** (“**Delle Obbligazioni**” Vol. IV para 151) “*quando si parla di colpa per omissione si deve intendere la trasgressione di un dovere, per il quale taluno era in obbligo di fare quello che non fece, giusta l’aforisma ‘qui non facit quod facere debet videtur, facere adversus ea quae non fecit’.*”

18. Magħmula dawn il-konsiderazzjonijiet ta' dritt, din il-Qorti ma taqbilx mal-Ewwel Qorti li ma kienx hemm negligenza da parti tal-avukat

appellat, in kwantu kien jispetta lilu li josserva d-dettami tal-Artikolu 10 (2) tal-Kap. 104 (Att dwar l-Assigurazzjoni ta' Vetturi bil-Mutur għar-Riskji ta' Terzi Persuni), jiġifieri li l-assiguratur awtorizzat ikun avżat permezz ta' att ġudizzjarju dwar il-proċeduri fil-konfront tal-assigurat Newbould fit-termini stabbiliti fil-liġi. Parti minn dan l-obbligu kien jinkludi d-dover tal-avukat appellat li jiġu verifikati d-dettalji tar-rapport tal-Pulizija, sabiex f'każ ta' dettal tekniku bħal dak in eżami (jekk AON Malta Limited kinitx l-assiguratur awtorizzat hekk kif imfisser fl-istess liġi) jiġi verifikat qabel ma jitniedu l-proċeduri ġudizzjarji u għalhekk kienu jiġu evitati l-episodji u l-proċeduri ġudizzjarji kollha li segwew il-kawża oriġinali li saret kontra s-sewwieq Newbould. Għalkemm dan in-nuqqas tal-avukat appellat ma jittqiesx bħala wieħed grossolan, iżda ċertament huwa wieħed ta' nuqqas ta' prudenza u diliġenza meħtieġa minn min jeżerċita l-professjoni ta' avukat, jiġifieri dak li juża l-ħsieb ta' *bonus pater familias*, li jirradika fih il-*culpa*.

19. Din il-Qorti tqis li hemm ir-rabta kawżali diretta bejn in-nuqqas tal-avukat appellat li jagħmel il-verifiki meħtieġa (mhux semplicement joqgħod fuq dak li ngħad lilu mill-attriċi appellanti) u d-danni mgarrba mill-attriċi appellanti. Il-fatt li l-attriċi appellanti kienet fi kliem l-avukat turi ċertu żelu fil-kawża tagħha ma jeżentax lill-avukat milli jaqdi dmirijietu kif meħtieġ minn *bonus pater familias*. Ma kienx meħtieġ li l-attriċi appellanti tinkarigah espressament li jfittex min kien l-assiguratur awtorizzat, għaliex

dan kien parti mid-dover tiegħu. Huwa minnu li l-avukat appellat intavola l-att ġudizzjarju tal-25 ta' April, 2007, kemm kontra s-sewwieq Nigel Richard Newbould u kemm kontra l-AON Malta Limited (fol. 62), ċertament bil-ħsieb li dan kien qiegħed isir in ottempranza tal-provvediment tal-liġi hawn fuq imsemmi, iżda n-nuqqas li l-att ġudizzjarju jiġi maħruġ fil-konfront tal-assiguratur awtorizzat, wassal għal sensiela ta' proċeduri ġudizzjarji oħra, li ma setgħu qatt jirratifikaw in-nuqqas oriġinali li jsir l-att ġudizzjarju meħtieġ fit-termini tal-liġi, bil-konsegwenza li l-attriċi appellanti kellha tħallas spejjeż konsiderevoli fid-dawl tal-eżitu negattiv tagħhom. Huwa minnu li l-kortesija kienet titlob li l-kumpanija AON Malta Limited twieġeb l-ittra uffiċjali fis-sens li ma kinitx assiguratur awtorizzat fit-termini tal-liġi. Iżda għalhekk huwa importanti xogħol l-avukat li jagħmel il-verifiki meħtieġa qabel ma jkun tard wisq, peress li minkejja li l-kawża hija tal-parti, huwa minnu li l-kawża titmexxa mill-avukat, speċjalment fil-każ tal-atti ġudizzjarji li jiġu ppreżentati quddiem il-Qorti. Isegwi li l-ewwel aggravju tal-attriċi appellanti jimmerita li jintlaqa'.

20. Fit-tieni aggravju tagħha l-attriċi appellanti tilmenta wkoll li l-Ewwel Qorti marret fid-direzzjoni żbaljata meta qalet li m'hemmx negliġenza, għaliex ma hemm xejn li jwaqqaf lill-attriċi milli tipprova tesegwixxi s-sentenza li ngħatat favur tagħha kontra Newbould, minkejja li jinsab imsiefer. Hija tirrileva li l-incident stradali seħħ fl-2006, filwaqt li s-sentenza fil-konfront ta' Newbould ingħatat fis-16 ta' Ġunju, 2008. Din

ġiet segwita mill-proċeduri ġudizzjarji msemmija qabel li kienu żbaljati u jekk mill-2008 'il quddiem l-appellat naqas milli jesegwixxi s-sentenza kontra Newbould, dan kien konsegwenza ta' traskuraġni u nuqqas ta' diliġenza tal-istess avukat konvenut li kien inkarigat mill-każ. Kienu d-deċiżjonijiet u l-għażliet tal-appellat u mhuwiex ġust li l-appellat jipprova jagħmilhom deċiżjonijiet u għażliet tal-appellanti, kif donnha aċċettat l-Ewwel Qorti. Din il-Qorti tqis li s-sensiela ta' żbalji proċedurali ma jistgħux jammontaw flief għal inkurja gravi u aġir kolpuż da parti tal-konvenut fit-tweqqiq tal-inkarigu tiegħu. Tikkontesta dak li ngħad mill-Ewwel Qorti, peress li hija qatt ma qieset lill-konvenut responsabbli għall-fatt li Newbould bħala debitur telaq minn Malta, iżda li l-konvenut kellu mill-2008 sabiex jipprova jesegwixxi s-sentenza li ngħatat favur tagħha u kien l-appellat li għal snin sħaħ naqas meta ma ppruvax jagħmel hekk. L-Ewwel Qorti ma kellha qatt taċċetta l-argument tal-konvenut appellat fis-sens li l-karru kien qiegħed jitmexxa mill-appellanti u mhux minnu, peress li jekk kien hemm xi ħaġa li ma kienx qiegħed jaqbel magħha, kellu triq oħra, dik li jgħid lill-attriċi sabiex tiffirmalu li qiegħda terfa' r-responsabbilita` għal dik l-azzjoni meta l-parir tiegħu kien xort'oħra.

21. Il-konvenut appellat da parti tiegħu jisħaq li l-appellanti qatt ma nkarigatu li jesegwixxi s-sentenza favorevoli miksuba fil-konfront ta' Richard Nigel Newbould u jirrileva li l-attriċi appellanti għadha ma pproċedietx ulterjorment kontra l-imsemmi Newbould u la qatt ivverifikat

jekk l-imsemmi Newbould kellux xi proprjeta` jew oġġetti oħra hawn Malta u lanqas ippruvat tirkupra l-flus dovuti lilha mingħand Newbould, li jinsab imsiefer barra minn Malta. Wisq inqas kien mistenni minnu li jipprova jese gwixxi s-sentenza kontra Newbould meta l-attriċi wriet li ma riditx lill-appellat li jibqa' jippatroċinaha, tant li jingħad minnu li bdiet kruċjata kontri, peress li kienet qiegħda tikkontendi li huwa kien negliġenti u ressqet pretensjonijiet litiġjużi fil-konfront tiegħu. Jirrileva li kienet l-appellanti li ma riditx tmexxi kontra Newbould u minkejja li ma kien hemm xejn xi jwaqqaf lill-attriċi milli tesegwixxi s-sentenza kontra Newbould kemm f'Malta, kif ukoll barra minn Malta, hija baqgħet m'għamlet xejn. Isostni li din mhix kwistjoni ta' min imexxi l-karru, iżda li l-avukat fl-aħħar mill-aħħar jimxi fuq l-istruzzjonijiet tal-klijent. L-aħħar argument fit-tieni aggravju tal-appellanti jikkontendi li għandu jitqies ipotetiku, peress li ma kienx hemm każ ta' nuqqas ta' qbil da parti tiegħu u fi kwalunkwe każ ma jeżisti l-ebda obbligu tal-avukat li jiffirma dikjarazzjoni tax-xorta msemmija mill-appellanti.

22. Jibda billi jingħad li din il-Qorti tikkondividi l-osservazzjoni tal-Ewwel Qorti, sa fejn jingħad minnha li ma hemm xejn li jwaqqaf lill-attriċi milli tipprova tesegwixxi s-sentenza li ngħatat favur tagħha kontra Newbould. Minkejja li l-attriċi appellanti xehdet li qatt ma ngħatat parir mill-avukat appellat sabiex tipprova tiġbor flusha mingħand Newbould, jibqa' l-fatt li minkejja t-trapass taż-żmien li fih issa l-attriċi appellanti ilha ppatroċinata

minn avukat ieħor, xorta baqgħet m'għażlitx din it-triq, li ssaħħaħ il-verżjoni tal-avukat appellat li l-appellanti riedet fl-ewwel lok titħallas tad-danni mġarrba minnha konsegwenza tal-inċident stradali mill-assigurazzjoni u fin-nuqqas issa mingħand l-istess avukat. Għalhekk l-insistenza tad-difensur tal-appellanti f'dan is-sens titqies barra minn postha. Min-naħa l-oħra, l-azzjoni odjerna mhix limitata għad-danni mġarrba mill-attriċi appellanti konsegwenti l-imsemmi inċident, iżda tinkludi wkoll l-ispejjeż kollha li hija nkorriet konsegwenza ta' dak li hija ssejjaħ bħala żbalji proċedurali li saru mill-avukat appellat meta ntavola diversi proċeduri legali kontra l-assigurazzjoni, li l-ebda waħda minnhom ma wasslet għar-riżultat mixtieq, dak li titħallas tad-danni mġarrba minnha.

23. Kwindi għalkemm huwa fatt li ma kien hemm xejn x'izomm lill-attriċi milli tfittex lil Newbould għad-danni mġarrba konsegwenza tal-inċident stradali, u milli tesegwixxi s-sentenza miksuba favuriha, din il-kawża tmur oltre dawk id-danni. Konsidrat li kif ingħad qabel, f'paragrafi 18 u 19 ta' din is-sentenza, kien hemm nuqqas ta' diliġenza fl-aġir tal-konvenut appellat fl-eżerċizzju tal-professjoni tiegħu, meta naqas milli jressaq l-att ġudizzjarju fil-konfront tal-assiguratriċi awtorizzata, liema aġir wassal sabiex l-istess avukat ressaq diversi proċeduri ġudizzjarji sabiex jittanta jesegwixxi s-sentenza li ngħatat fil-konfront ta' Newbould, fil-konfront tal-assigurazzjoni, li wassal sabiex l-attriċi appellanti kellha tħallas xejn inqas

minn €4,883.71 fi spejjeż ġudizzjarji (in konnessjoni mal-proċeduri 562/2009 u 452/2010 – ara spejjeż elenkati a fol. 56 u 57, kif ukoll id-dokumenti esebiti in sostenn ta' dawn l-ammonti hekk elenkati), apparti dawk tal-kawża fil-konfront ta' Newbould (€892.60) u dawk tal-kawża odjerna. Huwa ritenut li l-ispejjeż marbuta mal-proċeduri l-oħra li saru konsegwenti l-ewwel kawża, huma wkoll konsegwenza diretta tan-nuqqas li l-ittra uffiċjali kif jitlob l-Artikolu 10 (2) tal-Kap. 104 issir kontra l-kumpanija ntimata xierqa. Għalhekk filwaqt li din il-Qorti tirribadixxi dak li ngħad mill-Ewwel Qorti, fis-sens li l-appellat ma jaħti xejn għall-fatt li d-debitur telaq minn Malta, stabbilit il-fatt li l-avukat għandu jwieġeb għal dak in-nuqqas tiegħu li jmexxi l-att ġudizzjarju tal-2007 fit-termini tal-liġi, ifisser li huwa għandu jwieġeb ukoll għal dawk l-ispejjeż ġudizzjarji mġarrba mill-attriċi fil-proċeduri l-oħra li saru bil-għan li jiġi rettifikat l-iżball oriġinali.

24. Fit-tielet aggravju tagħha, l-appellanti tilmenta li l-Ewwel Qorti ma kinitx korretta meta spustat dawn l-għażliet legali fuqha waqt li eżonerat lill-konvenut appellat billi hija naqset milli tiddeċiedi l-qofol tal-kawża, ċioe` l-inkurja gravi li hija kienet qiegħda tattribwixxi lill-konvenut appellat. Hija tikkontendi li kuntrarjament għal dak li donnha riedet tfisser l-Ewwel Qorti, hija qatt m'attribwiet lill-konvenut b'agħir doluż, iżda b'agħir negligenti. Għalkemm il-fatt li hija ma ħadet xejn mid-danni li kellha tircievi mhux neċessarjament ifisser li kien tort tal-avukat li kien qiegħed jassistiha, iżda

fil-każ preżenti tišhaq li hija ma tħallsitx tad-danni li kienu jispettaw lilha kien minħabba l-aġir tal-avukat li kien qiegħed jassistiha peress li ma sar xejn sew.

25. L-appellat ma jaqbilx li l-Ewwel Qorti spustat l-għażliet legali fuqha iżda jsihaq li l-appellanti tibqa' ma taċċettax il-fatt li kienet hija stess li tat l-informazzjoni żbaljata lill-appellat u li kieku ma sarx dan ma kinitx tiġi nterpellata l-kumpanija ta' assigurazzjoni żbaljata u li meta saru jafu min kienet il-kumpanija assiguratrici involuta, skont id-deċiżjoni tal-istess Qorti kien tard wisq sabiex tazżjonahom għall-ħlas. Ċertament l-aġir tiegħu ma kienx doluż. Mentri x-xilja li huwa ma vverifikax ir-records tal-MFSA hija frivola peress li (i) hija qatt ma qalet jew ressqet prova li nkarigatu jivverifika mal-MFSA; (ii) ir-records tal-MFSA huma pubbliċi u setgħet tivverifikahom hija stess; u (iii) f'kull każ, ir-records tal-MFSA ma kinux ser jagħtu informazzjoni dwar min kienet l-assigurazzjoni ta' Newbould. Għalhekk isostni li dan l-aggravju wkoll ma jreġix.

26. Fil-verita` parti kbira minn dan l-aggravju huwa repetizzjoni ta' dak li ngħad mill-appellanti fl-ewwel aggravju tagħha, fejn intlaqa' l-aggravju tal-appellanti li l-inkurja tal-appellat wasslet għas-sitwazzjoni li l-attribuci baqgħet mingħajr ħlas, apparti l-ispejjeż addizzjonali li ġarrbet. Dan ma jfissirx li ġie ppruvat li kien hemm *dolo* da parti tal-appellat, peress li ċertament ma kien hemm ebda aġir qarrieqi da parti tiegħu, iżda dan aktar jitqies bħala każ ta' *culpa* li huwa ma wettaqx il-verifiki kollha meħtieġa

sabiex jassigura li tiġi segwita rigorożament il-proċedura stabbilita fl-Artikolu 10 (2) tal-Kap. 104. Kif ingħad qabel, dan l-obbligu tal-appellat kien jaqa' lil hinn minn dak li ngħad lil mill-attriċi appellanti u liema obbligu wkoll huwa wieħed inerenti fit-twettiq tal-obbligi tiegħu ta' avukat f'kawża ta' inċident tat-traffiku. Kuntrarjament għal dak li ngħad mill-Ewwel Qorti, ma kien hemm l-ebda ħtieġa li l-klijenta tinkariga lill-appellat bl-inkarigu espliċitu li jwettaq verifika mal-MFSA, meta dan kien parti minn xogħlu. Għalkemm mill-MFSA ma kienx ser jiġi determinat min kien l-assiguratur tal-Newbould, seta' jiġi determinat jekk AON Malta Limited kinitx assiguratur awtorizzat u fin-nuqqas li jirriżulta dan, l-appellat kellu jkompli jagħmel il-verifiki meħtieġa sakemm jasal għall-assiguratur awtorizzat; wara kollox skont l-ittra uffiċjali tal-2007 a fol. 62 maħruġa mill-appellat, ir-referenza tal-assigurazzjoni kienet **GMI2005/1434**. Din ir-referenza kellha tkun bizzżejjed biex l-Avukat jirrealizza li l-assigurazzjoni ma kinitx AON, u fid-dubju kellu jiccekkja.

27. L-aħħar aggravju huwa dak li l-Ewwel Qorti rriteniet li l-attriċi ma ressqet l-ebda prova konvinċenti li tissostanzja l-argument tagħha li l-konvenut kien inkarigat sabiex jivverifika liema kienet is-soċjeta` assiguratrici ta' Newbould u li huwa naqas fl-inkarigu tiegħu, meta l-verifika tat-tagħrif meħtieġ mill-avukat, sabiex ikun jista' jippreżenta l-azzjoni ġudizzjarja, jispetta lill-avukat u l-unika prova meħtieġa hija li l-attriċi nkarigat lill-konvenut appellat bħala avukat. It-tagħrif li Newbould kien assigurat mas-soċjeta` GasanMamo Insurance Limited kien jispetta

lill-konvenut appellant, li kellu jagħmel il-verifiki meħtieġa qabel ma ntavola l-atti ġudizzjarji. Qabel ma ppreżenta l-ittra uffiċjali ta' *portata* legali bħal dik taħt il-liġi dwar l-assigurazzjoni, l-appellanti ssostni li l-konvenut appellat kien tenut li jivverifika, wara kollox avukat huwa nkarigat u mħallas proprju sabiex jagħmel dak kollu meħtieġ sabiex jagħmel l-affarijiet sew u l-Ewwel Qorti żbaljat meta spustat l-oneru tal-prova fuqha. Għalkemm l-appellanti tapprezza s-simpatija li esprimiet l-Ewwel Qorti, hija ressqet din il-kawża sabiex jingħatalha rimedju fil-konfront tal-appellat, hija kellha kull dritt li tippretendi li l-avukat inkarigat minnha jaqdiha sewwa. Iżda l-Ewwel Qorti daret mal-punt u, minflok, marret f'direzzjoni żbaljata meta qalet li hadd ma kien għadu pprova jesegwixxi s-sentenza miksuba kontra Newbould, meta kien l-istess konvenut appellat li naqas milli jittenta jesegwixxi s-sentenza kontra Newbould. Li kull parti tħallas l-ispejjeż tagħha huwa fil-fehma tal-appellanti rifless fqir tal-amministrazzjoni tal-Ġustizzja, konsidrat li tgħabbiet hi bil-kontijiet għall-iżbalji ta' haddieħor.

28. L-appellat filwaqt li jirriveva li dan l-aħħar aggravju huwa fil-parti kbira repetizzjoni tal-aggravji preċedenti, jirribadixxi li kuntrarjament għal dak li jingħad mill-appellanti, huwa ma kienx inkarigat jivverifika min kien l-assiguratur ta' Newbould, peress li dan it-tagħrif ingħata lilu mill-istess appellanti, li wara rriżulta li kien tagħrif hażin. Filwaqt li l-appellanti ma kellha l-ebda raġuni li tagħti tagħrif żbaljat, daqstant huwa ma kellux raġuni li jiddubita t-tagħrif mogħti lilu mill-attriċi appellanti. Kien biss wara

li saret l-ittra uffiċjali, kontra AON Malta Limited, ġew deċiżi l-proċeduri ġudizzjarji kontra Newbould u nħareġ mandat eżekuttiv, li sar magħruf li AON Malta Limited ma kinitx l-assiguratriċi ta' Newbould. Filwaqt li l-appellanti tilmenta li l-Ewwel Qorti spostat l-oneru għal fuqha, u tishaq dwar l-eżistenza tar-records, l-appellat jikkontendi li l-appellanti mhix leali meta ma tagħrafx li kienet hija stess li kisbet u għaddietlu l-informazzjoni żbaljata, kwindi ma kellu l-ebda raġuni li jivverifika. Isostni li l-Ewwel Qorti ma spostat xejn in kwantu l-avukat jibqa' l-mandant (recte: mandatarju) tal-klijent tiegħu u jekk il-klijent jagħti nformazzjoni żbaljata lill-avukat li tippregudika l-każ tagħha, il-klijent ma jistax imbagħad idur fuq l-avukat tiegħu.

29. Tabilhaqq, dan l-aħħar aggravju huwa wkoll fil-parti l-kbira, repetizzjoni ta' dawk preċedenti u sabiex ma jkunx hemm repetizzjoni bla bżonn, issir referenza għall-konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti fir-rigward ta' kull aggravju preċedenti. Jingħad biss li fir-rigward tal-kweżit ta' min kellu l-obbligu li jidentifika min kien l-assiguratur awtorizzat, jekk hux tal-attriċi jew tal-avukat appellat, jiġi enfasizzat li fl-ewwel lok kien obbligu tal-attriċi appellanti li ġġib ir-rapport tal-Pulizija dwar l-inċident sabiex fuqu jkun jista' jimxi l-avukat, iżda kien imbagħad jispetta lill-avukat jagħmel il-verifiki meħtieġa sabiex jaċċerta ruħu li jkun qiegħed imexxi l-proċeduri ġudizzjarji in ottempranza mal-provvedimenti tal-liġi, kwindi li jivverifika wkoll min kien l-assiguratur awtorizzat ta' Newbould. Fir-rigward tar-rwol tal-avukat bħala mandatarju tal-klijent tiegħu, jiġi osservat li hawn ukoll,

il-liġi tipprovdli li l-mandatarju jwieġeb mhux biss għall-għemil doluż, iżda wkoll għall-negliġenza fl-eżekuzzjoni tal-mandat (Artikolu 1874(1) tal-Kodiċi Ċivili). Kwindi ladarba ġiet riskontrata negliġenza fl-eżekuzzjoni tal-inkarigu mogħti lill-avukat, il-kolpa tirriżulta debitament ippruvata u konsegwentement l-appellat għandu jwieġeb għaliha.

30. Fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet kollha magħmula, li jwasslu għall-konklużjoni li t-talbiet tal-attriċi appellanti għandhom jiġu milqugħa, jitqies li jkun xieraq li ssir il-likwidazzjoni tad-danni mitluba mill-attriċi fir-rikors promotur li ser tiġi bbażata fuq il-prospett ippreżentat minnha, debitament korroborat bl-irċevuti relattivi. Fir-rigward tas-*sorte* likwidat mill-Qorti tal-Maġistrati permezz tas-sentenza tas-16 ta' Ġunju, 2008, fl-ismijiet **Maria Spiteri v. Richard Nigel Newbould** (li ġgib referenza Avviż Numru 319/2007MM): **€11,392.13**, b'dan illi l-imagħax fuq dan is-*sorte* jiġi maħdum bir-rata tat-8% bejn is-16 ta' Ġunju, 2008, sakemm isir il-ħlas effettiv, li sad-data ta' din is-sentenza jammonta għal **€13,059.94** ($11,392.13 \times 0.08 \times 14.33$) u l-ispejjeż ġudizzjarji fl-ammont ta' **€892.60**, li ħallset l-istess attriċi b'rabta mal-istess proċeduri (elenkati a fol. 56). Kif ukoll l-ammont ta' **€4,883.71**, b'rabta mal-ispejjeż ġudizzjarji mħallsa mill-attriċi in konnessjoni mal-proċeduri 562/2009 u 452/2010. In kwantu l-ispejjeż b'rabta ma' din il-kawża, dawn għandhom jitħallsu wkoll mill-konvenut appellat iżda skont taxxa ufficjali li għad trid tinħareġ mir-Reġistratur tal-Qorti (u għalhekk mhux l-ammonti ndikati mill-appellanti a fol. 57). Kwindi l-konvenut appellat għandu jħallas total ta' **€30,228.38**.

Dan jingħad b'kull dritt ta' rivalsa li l-avukat appellat jista' jkollu *si et quatenus* fil-konfront tal-istess Richard Nigel Newbould.

Decide

Għal dawn ir-raġunijiet kollha, tilqa' l-appell ta' Maria *sive* Maryanne Spiteri, billi filwaqt li tikkonferma s-sentenza tal-Ewwel Qorti tal-10 ta' Mejju, 2017, fil-kawża fl-ismijiet premissi, sa fejn ċaħdet l-eċċezzjoni tal-konvenut dwar in-nuqqas ta' interess ġuridiku, tħassaraha fil-bqija u minflok tilqa' t-talbiet attriċi u tiddikjara lill-konvenut Avukat Dr. Edward Gatt responsabbli għall-ħsara mgarrba mill-attriċi, tillikwida d-danni dovuti lill-attriċi fl-ammont ta' tletin elf, mitejn u tmienja u għoxrin ewro u tmienja u tletin ċenteżmu (€30,228.38) u tikkundanna lill-istess konvenut iħallas lill-attriċi s-somma hekk likwidata.

Bl-imgħax ulterjuri jiddekorri mid-data ta' din is-sentenza (data tal-likwidazzjoni tad-danni) sad-data tal-ħlas effettiv u bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-konvenut appellat.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Joseph R. Micallef
Imħallef

Tonio Mallia
Imħallef

Deputat Registratur
rm